

УДК 342.7

DOI 10.33244/2617-4154.3(20).2025.180-188

Н. В. Білянська,*кандидат юридичних наук, професор,
Державний податковий університет
email: bilianskanv@gmail.com***ORCID ID 0000-0002-1650-5500;****С. Д. Мосьпак,***здобувач вищої освіти,
Державний податковий університет
email: mospaksofia@gmail.com***ORCID ID 0009-0005-5950-2755**

СУРОГАТНЕ МАТЕРИНСТВО В УКРАЇНІ ТА СВІТІ: ОСОБЛИВОСТІ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ

У сучасному світі допоміжні репродуктивні технології, зокрема сурогатне материнство, набувають усе більшого поширення, стаючи для багатьох бездітних пар єдиним шансом відчувати радість батьківства. Україна є однією з небагатьох країн, де комерційне сурогатне материнство дозволене на законодавчому рівні, що зумовлює значний інтерес з боку іноземних громадян. Однак, попри існуючу законодавчу базу, правове регулювання цієї сфери в Україні залишається недосконалим та породжує численні етичні, соціальні та юридичні колізії.

Основну увагу в статті приділено законодавчим нормам, що регулюють сурогатне материнство в Україні, охоплюючи вимоги до учасників програми та умови проведення сурогатного материнства, судовій практиці та практиці ЄСПЛ. У статті також аналізуються підходи до регулювання сурогатного материнства в різних країнах світу, зокрема в США, Великій Британії, Німеччині, Франції, Іспанії тощо. Розглянуто різноманіття підходів – від повної заборони до чітко регламентованих процедур.

Встановлено, що сурогатне материнство є складною етико-правовою категорією, яка регулюється законодавством різних країн по-різному. У світі існують три основні підходи до його правового регулювання: легалізація, заборона та часткове регулювання. Україна належить до країн, де сурогатне материнство є законним і регулюється рядом нормативно-правових актів. Дослідження дало змогу виявити недоліки українського законодавства порівняно з іншими країнами.

Визначено, що важливим завданням для України залишається розробка ефективного механізму правового захисту всіх сторін програми сурогатного материнства. У світі зростає попит на репродуктивні технології, однак відсутність чітких міжнародних норм і неоднозначність регулювання в різних країнах створюють правові колізії та ризики.

Зроблено висновок щодо потреби в ухваленні комплексного закону, який би враховував міжнародні стандарти, судову практику, вимоги громадян та етичні аспекти, а також передбачав порядок та особливості укладення договорів про сурогатне материнство, вимоги до сторін, механізми захисту прав дитини та процедури міжнародного визнання батьківства.

Ключові слова: сурогатне материнство, сурогатна матір, генетичні батьки, допоміжні репродуктивні технології, права дитини, донорство.

Метою статті є дослідження та аналіз нормативно-правового регулювання інституту сурогатного материнства в Україні та за кордоном з метою виявлення особливостей, прогалин і можливостей для вдосконалення національного законодавства в цій сфері.

Постановка проблеми. Інститут сурогатного материнства відіграє вагомий соціальний роль, оскільки відкриває можливості батьківства для осіб, які не можуть мати дітей природним способом. Можливість скористатися послугами сурогатної матері є досить важливою та потрібною для таких пар.

В Україні сурогатне материнство є законним, але його правове регулювання має певні особливості та відмінності від законодавства інших країн. Водночас правове регулювання сурогатного материнства в Україні залишається одним із найбільш складних і недостатньо врегульованих напрямів сімейного права, що породжує численні труднощі у правозастосовній практиці. Саме тому дослідження законодавчого механізму врегулювання процедури сурогатного материнства в законодавстві різних країн є надзвичайно вагомим та актуальним.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У межах вивчення правового регулювання сурогатного материнства в Україні й за кордоном варто звернути увагу на ряд актуальних досліджень, які стали основою для аналізу сучасного стану цієї сфери та формулювання напрямів її розвитку.

Наприклад, О. О. Гладушняк здійснила ґрунтовний аналіз національного законодавства. Авторка акцентує увагу на фрагментарності правового регулювання в Україні та відсутності спеціального закону, що створює правову невизначеність і можливості для зловживань. Вона підкреслює потребу в створенні єдиного нормативного акта, який би комплексно регламентував усі аспекти сурогатного материнства [2, с. 37].

Окремі вчені розглядають проблематику сурогатного материнства крізь призму морально-етичних дилем, що супроводжують цей інститут. Так, І. Коваленко піднімає питання комерціалізації репродуктивної функції жінки, прав дитини та недосконалість правового механізму у випадках міжнародного сурогатного материнства [3, с. 34].

Х. Майкут, О. Савайда, І. Здренник, У. Цмоць здійснюють порівняльно-правовий аналіз законодавства України та інших країн. Автори систематизують моделі правового регулювання сурогатного материнства в країнах ЄС, США, Канаді та Грузії. Особливу увагу приділено питанням транснаціонального сурогатного материнства, що є актуальним для України як одного з основних напрямів медичного туризму [4, с. 169].

У дослідженні М. В. Менджул детально аналізовано переваги й недоліки різних підходів до правового врегулювання. Автор виокремлює три основні моделі: дозволену

(як у США), обмежену (Франція) та заборонну (Німеччина), наголошуючи на потребі в обережному запозиченні іноземного досвіду з урахуванням українських реалій [5, с. 77].

Дослідники О. Оніщенко та П. Козіна розглядають міжнародно-правовий вимір проблеми. Також вони підкреслюють, що недостатність міжнародної уніфікації та відсутність чітких правил у національному законодавстві спричиняють труднощі у визнанні батьківських прав та громадянства дитини [7, с. 102].

Отже, проведені дослідження свідчать про високу актуальність проблеми правового регулювання сурогатного материнства. Вони демонструють як важливість гармонізації законодавства України з міжнародними стандартами, так і потребу у врахуванні етичних аспектів та захисті прав усіх учасників процесу.

Виклад основного матеріалу. Правове регулювання сурогатного материнства в Україні, порівняно з іноземним законодавством, становить надзвичайно актуальну та складну тему, яка охоплює юридичні, етичні, медичні й соціальні аспекти. З огляду на активний розвиток допоміжних репродуктивних технологій (далі – ДРТ), зокрема й сурогатного материнства, виникає потреба в глибокому аналізі чинної нормативної бази, судової практики та міжнародного досвіду, що дасть змогу забезпечити баланс між правами генетичних батьків, сурогатної матері та дитини.

Законодавча база України не містить спеціального закону, що комплексно регулював би питання сурогатного материнства. Окремі аспекти здійснення сурогатного материнства передбачені в Цивільному кодексі України, Сімейному кодексі України, Законі України «Основи законодавства України про охорону здоров'я», Законі України від 17.05.2018 «Про застосування трансплантації анатомічних матеріалів людині», Правилах державної реєстрації актів цивільного стану України, затверджених наказом Міністерства юстиції України від 18.10.2000 № 52/5, Порядку застосування допоміжних репродуктивних технологій в Україні, затвердженому наказом Міністерства охорони здоров'я України від 09.09.2013 № 787. Проте таке фрагментарне правове регулювання не може повною мірою гарантувати належну реалізацію й захист прав та інтересів учасників таких правовідносин [1, с. 19–20].

Відповідно до наказу МОЗ від 09.09.2013 № 787 «Про затвердження Порядку застосування допоміжних репродуктивних технологій в Україні» сурогатне материнство дозволено лише за медичними показаннями та за умови наявності письмового договору між сурогатною матір'ю й біологічними батьками. Так, умовами його застосування, згідно з цим наказом МОЗ України, є:

- наявність медичних показань до сурогатного материнства, передбачених законодавством;
 - наявність документів, потрібних для проведення сурогатного материнства;
 - подружжя (або один з майбутніх батьків), в інтересах якого здійснюється сурогатне материнство, повинно (повинен) мати генетичний зв'язок з дитиною;
 - сурогатна мати не повинна мати безпосередній генетичний зв'язок з дитиною.
- Дозволено виношування вагітності близькими родичами майбутніх батьків (мати, сестра, двоюрідна сестра тощо) [8].

Порядок реєстрації народження дитини, народженої сурогатною матір'ю, визначається наказом Міністерства юстиції України від 18.10.2000 № 52/5 «Про затвердження Правил державної реєстрації актів цивільного стану в Україні» [10], відповідно до якого батьками вважаються подружжя, які надали згоду на імплантацію ембріона (п. 11). Однак у практиці виникають складнощі з реєстрацією таких дітей, зокрема в разі, коли сурогатна мати змінює своє рішення або у випадках, пов'язаних з іноземними замовниками.

Упродовж останніх років у судовій практиці трапляються випадки розгляду справ щодо встановлення спорідненості між батьками-іноземцями та дитиною, народженою за допомогою послуг сурогатної матері. Вимога отримання такого судового рішення в Україні зумовлена спеціальним порядком встановлення батьківства в окремих державах (зокрема, Великої Британії, Німеччині, Іспанії тощо), які передбачають особливі процедури реєстрації дітей, народжених за допомогою сурогатного материнства за кордоном.

Власне, в Реєстрі судових рішень можна знайти чимало прикладів успішних судових рішень, у яких без труднощів був встановлений факт наявності сімейних зв'язків. Проте існують випадки неправильного застосування та/або трактування судами законодавчих норм, що призводять до порушення прав дитини та батьків.

Так, яскравим прикладом є справа № 760/26991/19, розглянута Солом'янським районним судом м. Києва, де йшлося про відмову в реєстрації народження дитини, народженої сурогатною матір'ю для іноземної пари – громадян Королівства Іспанії. Відмовляючи у відкритті провадження в справі, суд першої інстанції обґрунтував свої висновки тим, що із заяви вбачається наявність спору про право, який має розглядатися в позовному провадженні.

Враховуючи наявність у матеріалах справи нотаріально засвідченої згоди сурогатної матері на реєстрацію подружжя заявників батьками дитини та підтвердження відсутності в сурогатної матері будь-яких претензій і прав стосовно дитини, такий висновок суду є, безсумнівно, помилковим. Суд апеляційної інстанції скасував ухвалу районного суду й повернув справу для продовження розгляду до суду першої інстанції. Апеляційний суд зазначив, що посилання районного суду на наявність у справі спору про право як на підставу для відмови у відкритті провадження та необхідність розгляду цієї заяви у порядку позовного провадження є помилковими, оскільки встановлення факту родинних відносин дитини та заявників не пов'язано з подальшим вирішенням спору ні між заявниками, ні між заявниками і сурогатною матір'ю, що підтверджується нотаріально посвідченою заявою останньої. Чинним законодавством України не передбачено іншого порядку встановлення такого факту, а чинне законодавство Іспанії можливість реєстрації батьківства щодо дитини, народженої методом сурогатного материнства, обумовлює виключно наявністю судового рішення про встановлення факту в країні народження дитини [9].

Отже, до винесення судового рішення пара іноземців не може зареєструвати своїх дітей у країні їхнього громадянства та повним обсягом реалізувати свої батьківські права, що явно порушує їхні права та негативно впливає на репутацію України загалом.

На нашу думку, потрібно підтримати вчених, які наголошують на потребі в ухваленні комплексного закону про сурогатне материнство, що допомогло б уникнути схожих ситуацій, оскільки на законодавчому рівні було б встановлено захист прав як біологічних батьків, так і дітей, народжених за програмами сурогатного материнства. Так, О. Цимбалюк наголошує на потребі в ухваленні спеціального закону про сурогатне материнство, який би чітко врегулював усі аспекти цієї процедури, охоплюючи вимоги до учасників, права та обов'язки сторін, а також наслідки для дитини [12, с. 45]. На думку М. В. Менджул, такий акт має чітко визначати можливості застосування сурогатного материнства іноземцями та гарантувати особливий правовий захист дітей, народжених сурогатними матерями [6, с. 157].

На сьогодні правове регулювання сурогатного материнства становить складну проблему правозастосовної практики не лише для України, а й для багатьох інших держав. Аналіз законодавства інших країн свідчить про відсутність єдиного підходу до регулювання сурогатного материнства.

Так, у Німеччині, Франції, Швеції, Італії, Норвегії, Іспанії сурогатне материнство повністю заборонене.

Водночас в інших країнах сурогатне материнство дозволено, проте із різним ступенем регламентації:

1. Грузія – дозволено для гетеросексуальних пар, включно з іноземцями, а законодавство чітко регулює права батьків і сурогатної матері.

2. Ізраїль – дозволено, але з певними обмеженнями: сурогатна мати повинна бути незаміжною та не мати релігійних обмежень.

3. Нідерланди, Португалія, Греція, Канада, Австралія, Велика Британія, Таїланд, Індія – лише на безоплатній основі. Так, у Великій Британії договори про сурогатне материнство не мають юридичної сили, а остаточне рішення про батьківство ухвалює суд. Упродовж останніх років такі держави, як Таїланд та Індія, які раніше надавали послуги сурогатного материнства, заборонили його здійснення на платних засадах. Зокрема, в Індії 2018 року було ухвалено закон, що дозволяє сурогатне материнство лише громадянам Індії на безоплатній основі.

4. У США – немає єдиного федерального закону; у деяких штатах (наприклад, Каліфорнія, Іллінойс) дозволене комерційне сурогатне материнство, в інших – заборонене. У США повна заборона сурогатного материнства діє в законодавстві штатів Арізона, Мічиган, Нью-Джерси. Донедавна Нью-Йорк також входив до штатів, де сурогатне материнство було заборонено. Однак 3 квітня 2020 року було підписано документ, який узаконює сурогатне материнство та встановлює порядок його застосування на території Нью-Йорка – Закон про безпеку батьків і дитини (A Medical Practitioner's Guide to the Child Parent Security Act). Цей документ набув чинності 15 лютого 2021 року.

Проте, незважаючи на особливості законодавства різних країн, Європейський суд з прав людини (далі – ЄСПЛ) має власне бачення законодавчого визнання сурогатного материнства. Так, у справі «Меннессон проти Франції» [11] ЄСПЛ визнав порушення права на повагу до приватного життя через відмову у визнанні батьківства.

Згідно з рішенням у цій справі через відсутність у двох дітей, які з'явилися на світ у Каліфорнії, в результаті гестаційного сурогатного материнства та їхніх імовірних батьків можливості домогтися у Франції визнання батьківсько-дитячих зв'язків, що були законно встановлені між ними в США, ЄСПЛ встановив порушення прав дітей на повагу до їхнього приватного життя (ст. 8 Конвенції).

ЄСПЛ вважає, що суцільна й абсолютна відсутність можливості отримати визнання стосунків між дитиною, народженою відповідно до домовленості про сурогатне материнство, укладеної за кордоном, і передбачуваними батьками є несумісною з вищим інтересом дітей, дотримання якого має керувати всіма рішеннями щодо них. Схожа невизначеність має здатність негативно впливати на визначення їхньої власної ідентичності.

Загалом ЄСПЛ наголосив, що, створюючи перешкоду як для визнання, так і для встановлення в національному праві зв'язку спорідненості з біологічним батьком, держава-відповідач вийшла за межі, дозволені для можливості розсуду.

Висновки. Основні проблеми правового регулювання в Україні пов'язані з відсутністю чіткого визначення поняття сурогатного материнства, відсутністю єдиного нормативного акта, який би охоплював усі аспекти відносин між сурогатною матір'ю та біологічними батьками, нерегламентованістю правового статусу дитини, народженої внаслідок сурогатного материнства, а також з ризиками порушення прав людини.

Україна є однією з небагатьох країн, де дозволено комерційне сурогатне материнство. Проте правове регулювання сурогатного материнства в Україні потребує подальшого вдосконалення. На нашу думку, варто врегулювати питання захисту прав сурогатних матерів і дітей, народжених за допомогою сурогатного материнства, та забезпечити прозорість і етичність процедури сурогатного материнства.

У цьому аспекті найкращим варіантом може стати ухвалення комплексного закону, який би враховував міжнародні стандарти, судову практику, потреби громадян та етичні аспекти, а також передбачав порядок і особливості укладення договорів про сурогатне материнство, вимоги до сторін, механізми захисту прав дитини та процедури міжнародного визнання батьківства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Білянська Н. В. Особливості правового регулювання сурогатного материнства в Україні та світі. *Захист прав та інтересів в умовах реформування приватного права в Україні* : збірник наукових праць учасників круглого столу, м. Київ, 4 лютого 2022 р. Київ, 2022. С. 19–22.
2. Гладушняк О. О. Правове регулювання сурогатного материнства: сучасний стан та перспективи розвитку. *Вісник Одеського національного університету. Серія : Правознавство*. 2014. № 19 (1). С. 37–45.
3. Коваленко І. Сурогатне материнство: етичні та правові аспекти. *Право України*. 2020. № 9 (6). С. 34–40.

4. Правове регулювання сурогатного материнства: міжнародний досвід, стан та перспективи розвитку в Україні / Майкут Х., Савайда О., Здренко І., Цмоць У. *Наукове правознавство*. 2024. № 7 (3). С. 169–177.

5. Менджул М. В. Порівняний аналіз правових засад сурогатного материнства. *Порівняльно-аналітичне право*. 2019. № 2. С. 77–79.

6. Менджул М. В. Правове регулювання застосування технології сурогатного материнства в Україні під час повномасштабної війни. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія Право*. 2023. Випуск 77, частина 1. С. 154–158.

7. Оніщенко О., Козіна П. Сурогатне материнство в Україні та за кордоном: порівняльно-правовий аспект. *Повітряне і космічне право: юридичний вісник Національного авіаційного університету*. 2015. № 36. С. 102–108.

8. Порядок застосування допоміжних репродуктивних технологій в Україні : затверджено наказом МОЗ України від 09.09.2013 № 787. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1697-13> (дата звернення: 26.06.2025).

9. Постанова Київського апеляційного суду від 12.12.2019 у справі № 760/26991/19. URL : <http://reyestr.court.gov.ua/Review/86434765> (дата звернення: 26.06.2025).

10. Правила державної реєстрації актів цивільного стану в Україні : затверджено наказом Міністерства юстиції України від 18.10.2000 № 52/5 (в редакції наказу Міністерства юстиції України від 24.12.2010 № 3307/5). URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0719-00#top> (дата звернення: 26.06.2025).

11. Справа Меннессон проти Франції від 26.06.2014 № 65192/11. URL : [file:///C:/Users/User/Downloads/003-4804617-5854908%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/User/Downloads/003-4804617-5854908%20(1).pdf) (дата звернення: 26.06.2025).

12. Цимбалюк О. Правове регулювання сурогатного материнства в Україні: сучасний стан та перспективи. *Журнал українського права*. 2021. № 12 (3). С. 45–58.

REFERENCES

1. Bilianska, N. (2022). Osoblyvosti pravovoho rehulyuvannya surohathnoho materynstva v Ukrayini ta sviti [Features of legal regulation of surrogacy in Ukraine and the world]. Collection of scientific papers of the round table participants '22: *Kruhlyy stil «Zakhyst prav ta interesiv v umovakh reformuvannya pryvatnoho prava v Ukrayini» – Round table «Protection of rights and interests in the context of private law reform in Ukraine»* (pp. 19–22). Kyiv [in Ukrainian].

2. Hladushniak, O. O. (2014). Pravove rehulyuvannya surohathnoho materynstva: suchasnyi stan ta perspektyvy rozvytku [Legal regulation of surrogacy: current state and prospects of development]. *Visnyk Odeskoho natsionalnoho universytetu. Seriya : Pravoznavstvo*. 19 (1), 37–45 [in Ukrainian].

3. Kovalenko, I. (2020). Surohatne materynstvo: etychni ta pravovi aspekty [Surrogate motherhood: ethical and legal aspects]. *Pravo Ukrainy*. 9 (6), 34–40 [in Ukrainian].

4. Maikut, Kh., Savaida, O., Zdrenyk, I., & Tsmots, U. (2024). Pravove rehulyuvannya surohathnoho materynstva: mizhnarodnyi dosvid, stan ta perspektyvy rozvytku v Ukraini [Legal regulation of surrogacy: international experience, current state and prospects of development in Ukraine]. *Naukove pravoviznavstvo*. 7 (3), 169–177 [in Ukrainian].

5. Mendzhul, M. V. (2019). Porivnialnyi analiz pravovykh zasad surohathnoho materynstva [Comparative analysis of the legal principles of surrogacy]. *Porivnialno-analitychne pravo*. 2, 77–79 [in Ukrainian].

6. Mendzhul, M. V. (2023). Pravove rehulyuvannya zastosuvannya tekhnolohiyi surohathnoho materynstva v Ukrayini pid chas povnomasshtabnoyi viyny [Legal regulation of the use of surrogacy technology in Ukraine during a full-scale war]. *Naukovyy visnyk Uzhhorods'koho Natsional'noho Universytetu, Seriya Pravo*. Vypusk 77, chastyna 1, 154–158 [in Ukrainian].

7. Onishchenko, O., & Kozina, P. (2015). Surohatne materynstvo v Ukraini ta za kordonom: porivnialno-pravovyi aspekt [Surrogate motherhood in Ukraine and abroad: comparative legal aspect]. *Povitriane i kosmichne pravo: yurydychnyi visnyk Natsionalnoho aviatsiinoho universytetu*. 36, 102–108 [in Ukrainian].

8. Poriadok zastosuvannya dopomizhnykh reproduktyvnykh tekhnolohii v Ukraini : nakaz MOZ Ukrainy vid 9 veresnia 2013 r. № 787 [On approval of the Procedure for the use of assisted reproductive technologies in Ukraine : Order of the Ministry of Health of Ukraine dated September 9, 2013 No. 787]. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1697-13> [in Ukrainian].

9. Postanova Kyivskoho apelyatsiynoho sudu vid 12.12.2019 u spravi № 760/26991/19 [Resolution of the Kyiv Court of Appeal in case № 760/26991/19 dated December 12, 2019]. URL : <http://reyestr.court.gov.ua/Review/86434765> [in Ukrainian].

10. Pravyla derzhavnoyi reyestratsiyi aktiv tsyvil'noho stanu v Ukrayini : nakaz Ministerstva yustytzii Ukrainy vid 18.10.2000 № 52/5 (v redaktsiyi nakazu Ministerstva yustytzii Ukrainy vid 24.12.2010 № 3307/5) [Rules of state registration of civil status acts in Ukraine : Order of the Ministry of Justice of Ukraine dated October 18, 2000 No. 52/5 (as amended by the order of the Ministry of Justice of Ukraine dated December 24, 2010 No. 3307/5)]. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0719-00#top> [in Ukrainian].

11. Sprava Mennesson proty Frantsii vid 26 chervnia 2014 roku № 65192/11 [Case of Mennesson v. France dated June 26, 2014 No. 65192/11]. URL : [file:///C:/Users/User/Downloads/003-4804617-5854908%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/User/Downloads/003-4804617-5854908%20(1).pdf) [in Ukrainian].

12. Tsymbaliuk, O. (2021). Pravove rehuliuвання surohathnoho materynstva v Ukraini: suchasnyi stan ta perspektyvy [Legal regulation of surrogacy in Ukraine: current state and prospects]. *Zhurnal ukrainskoho prava*. 12(3), 45–58 [in Ukrainian].

N. V. Bilianska, S. D. Mospak. SURROGACY IN UKRAINE AND THE WORLD: FEATURES OF LEGAL REGULATION

In the modern world, assisted reproductive technologies, in particular, surrogacy, are becoming increasingly widespread, becoming for many childless couples the only chance to experience the joy of parenthood. Ukraine is one of the few countries where commercial surrogacy is permitted at the legislative level, which causes significant interest from foreign citizens. However, despite the existing legislative framework, the legal regulation of this area in Ukraine remains imperfect and gives rise to numerous ethical, social and legal conflicts. The article focuses on the legislative norms regulating surrogacy in Ukraine, including the

requirements for program participants and the conditions for conducting surrogacy, judicial practice, and the practice of the ECHR. The article also analyzes approaches to regulating surrogacy in different countries of the world, in particular in the USA, Great Britain, Germany, France, Spain, etc. The variety of approaches is considered - from a complete ban to clearly regulated procedures.

It has been established that surrogacy is a complex ethical and legal category that is regulated by the legislation of different countries in different ways. There are three main approaches to its legal regulation in the world: legalization, prohibition, and partial regulation. Ukraine is one of the countries where surrogacy is legal and regulated by a number of regulatory acts. The study revealed shortcomings of Ukrainian legislation compared to other countries.

It was determined that an important task for Ukraine remains the development of an effective mechanism for legal protection of all parties to the surrogacy program. The demand for reproductive technologies is growing in the world, but the lack of clear international norms and the ambiguity of regulation in different countries create legal conflicts and risks.

A conclusion was made regarding the need to adopt a comprehensive law that would take into account international standards, judicial practice, the needs of citizens and ethical aspects, as well as provide for the procedure and features of concluding surrogacy agreements, requirements for the parties, mechanisms for protecting the rights of the child and procedures for international recognition of paternity.

Keywords: *surrogacy, surrogate mother, genetic parents, assisted reproductive technologies, child rights, donation.*

Стаття надійшла до редколегії 21 жовтня 2025 року